Fordi fellesskap fungerer

Taler	Dato	Sted
Bjørnar Moxnes	31 mars 2017	Oslo

Omstendigheter
Leders tale på Rødts landsmøte

Kjære venner, kjære partifeller, det er godt å se dere, velkommen til landsmøte!

Hvis noen spør meg hvorfor de skal stemme Rødt til høsten, vil jeg svare med tre ord: Fordi fellesskap fungerer.

Norge på sitt beste viser nettopp det. En gang var vi et fattig og urettferdig samfunn. Mange jobba hardt og levde kort. Et lite mindretall hadde store formuer.

Men det norske folk ønska forandring. De organiserte seg og krevde rettferdighet. De ville ikke bare gjøre slutt på å stå med lua i hånda - de ville ha et sosialistisk Norge. Der de store beslutningene som påvirker hele samfunnet, ikke bare lå hos den øverste rikeste prosenten, men der vi bestemte i fellesskap.

Så langt kom de ikke. Men de skapte et felleskap som forandra Norge, nettopp fordi de sikta så høyt. Vi fikk folketrygd, rett til utdanning, mer rettferdig lønn og kortere arbeidsdag. Vår egen historie viser at det nytter å stå sammen. At fellesskap fungerer.

Veldig mange har det fortsatt veldig bra i Norge, men vi kan ikke ta fellesskapet for gitt. De siste tiårene har det vokst fram et forskjells-Norge, hvor de på toppen får stadig mer, mens utryggheten vokser for oss andre.

Så sier noen at ikke finnes noe alternativ. At forskjellene må øke, at velferdsstaten aldri vil holde i lengden, at vi ikke har råd til velferd i framtida.

Det er feil.

Rettferdig velferd er ikke en byrde vi ikke lenger har råd til. Det er tvert imot veien til et trygt og godt samfunn OG til en produktiv og rettferdig økonomi. Derfor er det nettopp de samfunnene som satser på fellesskap og samarbeid - ikke privatisering og kapitalistisk konkurranse - som klarer seg best!

Derfor kjemper Rødt for mer rettferdighet og mindre økonomiske forskjeller - fordi fellesskap fungerer. Og derfor handler årets valg om å skape et vendepunkt. Ikke bare fordi Rødt skal inn på Stortinget. Det handler om å bygge en nytt fellesskap som kan forandre Norge, og det trengs.

La meg si noe de fleste veit er sant, men som du aldri vil høre de andre partilederne si: Uansett hvem som vinner valget til høsten - uansett hvem - vil de ikke alene klare å få gjort noe med forskjells-Norge.

Det er fordi politikk ikke bare handler om hvem som blir valgt, men like mye hva de folkevalgte får bestemme over.

Og etter 30 år med stadig økende forskjeller har de rikeste nå så mye makt, og så mye innflytelse over politikken, at ingen politikere alene kan klare å stå imot. Se bare på velferdsprofitørene. Da Kristin Halvorsen som utdanningsminister foreslo utbytteforbud i barnehagene, så satte de inn støtet. Med lobbyister og advokater. Med trusler om å legge ned barnehagene over natta, hvis noen våget å røre ved profitten deres. Og de lyktes. Landets regjering lot seg presse i kne, av noen kremmere. Ap, SV og Senterpartiet ga etter.

Problemet er at stemmeretten undergraves. I flere tiår har det gått samme veien uansett hvem som har vunnet valget. Bare se på hvordan landet vårt har blitt underlagt EU, bit for bit. Vi har sagt nei to ganger, likevel har vi en EØS-avtale som gjør at det norske folkestyret underlegges EU. Og nå er det flere hemmelige handelsavtaler på vei som vil undergrave stemmeretten enda mer.

Men den gode nyheten er jo at dette fortsetter bare så lenge vi finner oss i det. Det fins heldigvis en kraft som er sterk nok til å skape et vendepunkt - og det er oss. Fellesskapet. Det er mulig å gi nytt liv til folkestyret. Hvis vi står sammen, kan vi gjøre slutt på at folk flest mister makt. Få slutt på at forskjellene øker, uansett hvem som vinner valg. Få slutt på at skattepengene våre gjør noen velferdsprofitører rike, i stedet for at de går til velferd.

Men da må dette valget handle om noe mer enn å få Rødt inn på Stortinget. Vi skal inn - men det er bare et første steg på veien for noe større: Nemlig å bygge et reelt arbeiderparti som skaper reelle forandringer i Norge. Husk at det er stor frustrasjon blant folk over handlingslammelsen i det politiske systemet. Over at forskjellene bare øker. Over flommen av sosial dumping, arbeidslivskriminalitet og svart arbeid. Vi skal bygge allianse og parti sammen med alle dem som kjenner på den rettferdige harmen over dette, og sammen skal vi forandre Norge!

Og jeg har aldri gått inn i en valgkamp med en så god magefølelse. Jeg tror vi merker det alle sammen. At stadig flere får øynene opp for Rødt. Vi dobla valgresultatet i 2015, fikk fire varaordførere og var med å skape nytt flertall i høyrestyrte byer som Oslo, Tromsø og Bodø. For tida gjør vi det historisk godt på målingene. Og vi setter medlemsrekord for hvert år. Sist stortingsvalg begynte vi valgkampen med litt over 2000 medlemmer. I år er tallet 50 % høyere, vi har nå 3000 medlemmer i ryggen!

I kommuner landet rundt har vi siden 2015 vist at Rødt drar nye politiske flertall i riktig retning. Etter høstens valg skal vi dra det nye stortingsflertallet i riktig retning. For tenk på det, kjære venner, fra og med 12. september er det slutt på at Erna Solberg er statsminister, da er det endelig slutt!

Jeg har tenkt litt på hva Solbergs regjering vil bli huska for. Jeg tror fire ting blir stående.

For det første at Solberg ble statsministeren som lot arbeidsledigheten bite seg fast. Når tallene nå viser en liten nedgang i ledigheten er det ikke fordi flere kommer i jobb. Det er fordi folk har slutta å søke aktivt etter jobber, og dermed ikke telles lengre. Mange ledige har gitt opp. Regjeringa har svikta de arbeidsledige.

For det andre tror jeg Solberg blir huska som statsministeren som ga makt til de mørkeste kreftene i norsk politikk. Uten Erna Solberg ville Sylvi Listhaug aldri blitt innvandringsminister.

Tidligere i måneden ble en funksjonshemma gutt deportert til Afghanistan. En funksjonshemma gutt, til krigsruinen Afghanistan. Jeg lurer på om Listhaug jubla denne gangen også. Vi må ikke la dem slippe unna med at de gjør dette av hensyn til velferden. Hadde det vært velferden Listhaug brydde seg om, ville hun brukt tida på å stanse skatteflyktninger, ikke Syria-flyktninger!

For det tredje vil Solberg huskes som statsministeren som tok fra de fattige og ga til de rike. Microsofts skatteflukt fra Norge vil koste oss 14 milliarder kroner over fem år. Likevel var det barna til de uføre Erna Solberg og Siv Jensen tok pengene fra da de skulle saldere budsjettene. De tok fra dem barnetillegget, for å gi til dem på toppen.

Til slutt tror jeg Solberg blir huska som statsministeren som ikke kutta klimagassutslippene da det gjaldt som mest. Med oljenedturen fikk regjeringa en mulighet til å omstille industrien og skape grønne arbeidsplasser for dem som mista jobben i olja. Den muligheten lot de fare.

Men så er det én ting vi skal sørge for at Solberg-regjeringa ikke blir huska for. Nemlig at de tok tryggheten fra innbyggerne i Narvik, Lofoten, Flekkefjord og Odda ved å ta fra dem akuttkirurgien på lokalsjukehuset - det skal de ikke få lov til! Fullverdige lokalsjukehus er avgjørende for folks liv og helse. Avgjørende for at folk skal kunne bo i hele Norges land. Derfor godtar vi ikke noen rasering av lokalsjukehusene.

Det har skjedd noe i kampen mot forskjells-Norge. For noen år siden var Rødt det eneste partiet som sa at forskjellene har blitt alt for store, og at vi må få gjort noe med det. De borgerlige sa at Norge tåler større forskjeller. Ap og SV brukte energien på å fortelle at forskjellene ikke hadde blitt større mens de styrte. De andre partiene var i en forskjells-fornektelse.

Men nå følger de etter Rødt. Selv Høyre sier nå at de vil ha et samfunn med små forskjeller, og det er fint, men spørsmålet er hva som skjer i praksis.

Den viktigste fordelinga av verdier skjer i arbeidslivet. Gjennom 100 år har arbeiderbevegelsen kjempa fram verdige lønns- og arbeidsvilkår. Men nå er dette i fritt fall. Arbeidslivet har i stedet blitt en forskjells-maskin.

Og det virker som ledende norske politikere ikke tar innover seg den

ubehagelige virkeligheten: I kjølvannet av EUs østutvidelse i 2004 har vi importert en stadig økende mengde organisert kriminalitet. Nå har kriminelle nettverk festa grepet om stadig flere bransjer.

Det dreier seg ikke lenger bare om sosial dumping. De useriøse firmaene brukes ifølge politiet også til hvitvasking av narkotikapenger. De er et brohode inn i Norge for andre typer organisert kriminalitet, som menneskesmugling, utpressing og vold.

Dette snakker ikke toppolitikerne så høyt om. Selv om det truer selve samfunnssikkerheten når kriminelle nettverk får fotfeste gjennom offentlige anbud. Her brukes altså skattepengene våre på å undergrave den norske modellen i arbeidslivet.

Hva gjør regjeringa i denne situasjonen? Ifølge Riksrevisjonen har myndighetene en «svak og lite avskrekkende innsats mot arbeidsmiljøkriminalitet».

Bølgen av sosial dumping, svart arbeid og arbeidslivskriminalitet er den mest dramatiske endringa av det norske arbeidslivet siden andre verdenskrig. Dette skjer selv om det norske folk aldri har blitt rådspurt om innlemmelsen i EUs indre marked.

Det ville aldri vært mulig å utvikle den norske modellen i arbeidslivet uten tilnærma full sysselsetting. Det vil være umulig å opprettholde denne modellen med dagens situasjon, der bedriftseierne har nesten uendelig tilgang på arbeidsfolk fra fattigere land, som kan utnyttes, derfor kan vi ikke fortsette med dagens regime for arbeidskraftimport.

Kjære landsmøte. Vi skal aldri sette arbeidere fra ett land opp mot arbeidere fra et annet. Vi står for solidaritet mellom arbeidsfolk på tvers av landegrensene. For Rødt gjør det ingen forskjell om en ledig jobb går til en nordmann eller en svenske. Eller en fra Polen, Spania, India eller Romania. Vi skiller ikke folk på nasjonalitet.

Men la det være like klinkende klart at for oss er det helt uakseptabelt hvis folk med ordna forhold og norske lønns- og arbeidsvilkår blir bytta ut med folk som ikke har ordna forhold og ikke har norske lønns- og arbeidsvilkår.

Det vil i så fall være systematisk sosial dumping. Det vil være å undergrave alt vi har oppnådd. Og det er det som skjer nå. På ti år er vi ferd med å rive ned mye det som er bygd opp de siste hundre årene.

På byggeplassene, på verftene, på restaurantene, i bilvaskehallene så byttes fast ansatte ut med innleide fra bemanningsbyråer. Mange hentes hit med et løfte om fast jobb. Men når de kommer til Norge får de en kontrakt der det heter «fast ansettelse - uten lønn mellom oppdrag»

Arbeidsmiljølovens bestemmelse om at hovedregelen er fast ansettelse blir gjort til en vits. Organisasjonsgraden på byggeplassene i Oslo og Akershus er nå på vei ned mot 10 %.

Rødt ønsker arbeidskraftimport når det er behov for det. Men vi er ikke for en arbeidskraftimport som skifter ut en arbeidsstokk som har kjempa seg til verdige vilkår, med ansatte som ikke har sånne vilkår. Men det er denne prosessen den økonomiske eliten i EU har satt i system. Arbeidsfolk fra ulike land er allerede satt opp mot hverandre. Også i Norge truer dette verdige lønns- og arbeidsvilkår for arbeidsfolk. Derfor må vi Rødt en tydelig politikk for hvordan vi møter denne utfordringa.

Og det trengs mye tøffere tiltak mot eiere som utnytter fattige arbeidsfolk:

1. En stor mengde kriminalitet utføres av firmaer som Politidirektoratet kaller «useriøse utenlandske bemanningsselskaper.» Vi må få tilbake den fornuftige regelen om at en ansatt skal være ansatt, og ikke innleid gjennom et bemanningsbyrå. Arbeidsgiver skal være arbeidsgiver, ikke oppdragsgiver. Og vikarer, de skal bare brukes til reelle vikariater.

Sånn var det i Norge fra 1947 til 2000. Det fungerte fint. Men i år 2000 slapp de borgerlige og Arbeiderpartiet løs kommersiell utleie av arbeidskraft, etter press fra EU. Det var et feilgrep av historiske dimensjoner. Nå må vi ta tilbake styringa over arbeidslivet vårt. Og da er første bud at vi får tilbake den samme reguleringa av vikarbruk som vi holdt oss med fram til våre EU-lojale politikere bøyde nakken for Brüssel.

2. Lovbrudd må få konsekvenser. Men sånn er det ikke i dag hvis du er en eier som underbetaler dine ansatte. Det verste du risikerer er å måtte punge ut med det som arbeiderne uansett hadde krav på. Tenk om det var sånn andre områder:

Hvis du feilparkerer, får du ingen bot. Du må bare betale det du skulle ha betalt i parkeringsavgift.

Hvis du stjeler i butikken, får du ingen straff. Du må bare levere tilbake det du skulle stjele.

Sånn er det av gode grunner ikke. Men i arbeidslivet er det fritt fram. Sånn ville det aldri vært hvis det ikke var for at disse lovbruddene går ut over arbeidsfolk som står svakt. Vi må gjøre slutt på at det er risikofritt å bryte arbeidsmiljøloven!

3. Konkursrytterne må stanses: I de mest utsatte bransjene spekulerer eierne i å slå selskapet konkurs straks de får problemer, og så fortsette som før med et nystarta selskap. Kostnadene lemper de over på fellesskapet i form av lønnsgarantiutbetalinger til ansatte som ikke fikk betalt. Et eksempel er Match Bemanning som leier ut rørleggere. Da eieren fikk lønnskrav fra de ansatte, slo han selskapet konkurs. Da slapp han unna lønnskravet. Deretter oppretta han selskapet Match Bemanning Ny. Og fortsatte som før. Regninga ble sendt til fellesskapet. Vi må få en mye strengere bruk av konkurskarantene enn i dag - konkursrytterne må stanses!

Men alt dette blir småtterier hvis dagens regime for arbeidskraftimport får fortsette.

EØS-avtalen tvinger på oss dagens regler. Men EØS-avtalen åpner også for at et land kan sette til side noen av prinsippene for det EU kaller frihet, når «alvorlige økonomiske, samfunnsmessige eller miljømessige vanskeligheter som kan vedvare, er i ferd med å oppstå i en sektor eller innen et distrikt».

Ingen skal fortelle meg at ikke Norge nå opplever alvorlige vanskeligheter i mer enn en sektor og i flere distrikter.

Hvis vi foreslår å røre ved EUs frie flyt av arbeidskraftimport, vet vi hva Arbeiderpartiet vil si. De vil kalle det fremmedfiendtlig. De vil si at dette er Frp-politikk. De vil holde taler om internasjonal solidaritet.

Men hvis den frie flyten er et prinsipp i Aps internasjonale solidaritet, hvorfor gjelder den for han fra Romania, men ikke han fra den andre sida av grensa til Moldova? Hvorfor strekker den internasjonale solidariteten til Ap-lederne seg akkurat til yttergrensene for EUs arbeidsmarked?

Og en annen ting, når Arbeiderpartiet snakker om at det er fremmedfiendtlig å ha visse grenser for å sikre en viss balanse i arbeidslivet: Når det gjelder mennesker som flykter fra borgerkrig og tortur, da har Ap strenge grenser. Da er det veldig kontroversielt å vedta at Norge skal ta imot åtte tusen fra den grusomme krigen i Syria, over tre år. Mot folk som søker asyl, strammer Ap i regjering mer enn gjerne så hardt til at det kommer på kant med FNs anbefalinger.

Når de samme menneskene nå kommer og forsvarer EUs regime for arbeidskraftimport med appeller om internasjonal solidaritet, så klinger det veldig hult for meg.

Kjære landsmøte, folkesuvereniteten er en grunnmur for demokratiet. Skal den ha noen verdi, må den også gjelde noe så avgjørende for et samfunn som arbeidslivet. Hva som skjer når venstresida ikke står opp for selvråderetten, har vi sett i Storbritannia.

Den EU-vennlige venstresida lot høyrekreftene gjøre Brexit til et blåbrunt prosjekt. Høyrepopulistene tok tak i den rettmessige harmen mot sosial dumping og det rettferdige kravet om at britiske velgere skal ha styring med britisk politikk, og rørte det sammen med fremmedfiendtlighet, rasisme, muslimhets. Donald Trump tar tak i den rettferdige harmen mot Nafta-avtalen, som er lagd for å flytte arbeidsplasser ut av USA, og rører den sammen med fremmedfiendtlighet, muslimhets, rasisme.

Frp er inspirert av UKIP. Per Sandberg framstår nesten som ut av EØS-politiker. I denne situasjonen reagerer Ap-ledelsen med å antyde at ja, det er

sammenheng mellom motstand mot markedsliberale avtaler og fremmedfiendtlighet. De gir Trump rett. De framstiller kritikken av konkurransetvangen i EØS som noe blåbrunt. De går, i praksis, høyrepopulistenes ærend.

Men vi, kjære landsmøte, vi skal aldri overlate folkesuvereniteten til Sylvi Listhaug og Per Sandberg. Vi skal stå opp for en progressiv selvråderett. Og derfor skal vi ha mot til å foreslå de tiltakene som trengs for å stoppe sosial dumping, arbeidslivskriminalitet, og mafiatilstander - uten å be Brüssel om tillatelse først.

Vi får ofte høre at Norge er verdens rikeste land. Og det mest likestilte, rettferdige og tryggeste. Når jeg hører folk si det, tenker jeg: For hvem? Vi har mye å være stolte av i Norge, men vi må ikke bli for selvgode.

For et par år siden skreiv en barnehageassistent i avisa. Hun fortalte om skammen hun følte på, spesielt overfor barna sine. Hun skreiv:

«I forhold til folk i fattige land er vi jo rike, men det er vanskelig å tenke sånn når jeg hele tida ser rundt meg at folk har så god råd. Vi drar aldri til Syden, eller på hytta, trener på treningssenter, eller har en trygg, ny bil. Vi har den eldste bilen med de eldste dekkene. Jeg ønsker meg verdighet. Det er faktisk en viktig jobb vi gjør, slitsom og krevende. Takk for oppmerksomheten, jeg ønsker å være anonym, for jeg skammer meg.»

Den skammen hun her beskriver, det er følelsen av forskjells-Norge.

Og til alle dem som sitter med den følelsen, vil jeg si en ting: Dere har ingenting å skamme dere over. Du er ikke mindre verdt selv om du har en dårlig betalt jobb - men du behandles som om du er det. Sånn blir det når forskjellene blir for store, da begynner de på toppen å tro at de har fortjent millionlønningene sine - og at de dårligst stilte bare har seg selv å skylde. Selv om forskning viser det motsatte. Direktørene jobber ikke noe mer enn resten. Mange av dem opplever mindre stress enn vanlige ansatte. Og når det gjelder ansvar: Finnes det egentlig noe større ansvar enn å gi et barn trygghet mens foreldrene er på jobb?

Dere har virkelig ingenting å skamme dere over. De som bør skamme seg, det er politikereliten som har latt forskjellene i Norge bli så altfor, altfor store.

Kjære landsmøte, vi har spennende måneder foran oss. Målingene viser at vi ikke bare har sjans til å få inn meg og Synne på Stortinget, men 7-8 stykker - for første gang er sperregrensa innen rekkevidde!

Det er nesten litt uvant å tenke på. Men er det én ting vi bør lære av 2016, så må det være at ting skjer fort i politikken. Det ingen trodde var mulig i går, kan plutselig skje i morgen.

Og målinger viser at 10 % av innbyggerne vurderer å stemme Rødt i Stortingsvalg, mellom 4 og 5 % vurderer det sterkt. Dette betyr at det allerede finnes mer enn nok folk der ute som er enige med oss. Vi må bare finne dem og få dem til å faktisk stemme på partiet sitt. Og tro meg,

Valgdagen 11. september 2017 blir en bra dag. Det blir dagen vi får vårt gjennombrudd, dagen vi viser at solidaritet er sterkere enn grådighet, dagen vi tar et stort steg videre for å bygge et arbeiderparti som kan forandre Norge, som fører videre den stolte arven for reell samfunnsforandring, for et sosialistisk Norge.

Takk for meg og godt landsmøte!

Kilde
Epost fra Rødt

Emneoversigt
Arbeidsliv, Landsmøtetale, Ulikheter, Økonomi

URI
https://www.virksommeord.no/tale/fordi-fellesskap-fungerer